

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ВИРОБНИЧОГО ПЕРСОНАЛУ

Володимир Аніщенко,

науковий співробітник лабораторії
дистанційного професійного навчання

Інституту професійно-технічної освіти НАПН України

Методика професійної підготовки, як і будь-якої іншої, базується на передачі та сприйнятті знань, опрацюванні навичок. Передача останніх відбувається від педагога учню. Априорі педагог має бути кваліфікованим і якість передачі навчальної інформації у вигляді знань та умінь, необхідних для напрацювання стійких навичок, вважається високою, принаймні, достатньою. Рівень інтенсивності сприйняття навчальної інформації, у значній мірі, залежить від мотивації та сумлінності учня. Відтак, навчання може бути ефективним лише для того, хто хоче і може навчатися. Слід також зазначити, що особистісні якості, як педагога, так і учня, їх психологічний стан, наявність оточуючих умов тощо на певний момент навчання, також мають враховуватися як фактори впливу на рівень якості навчання. Визначимо їх як внутрішні чинники.

Професійна підготовка має власну специфіку. Вона докорінно відрізняється від інших видів навчання. Наприклад, від навчання у сфері середньої освіти. На відміну від останньої, професійна підготовка є кінцевим продуктом. Після завершення професійного навчання людина займає певне робоче місце на певному підприємстві. З цього моменту вона починає продукувати цілком конкретні матеріальні цінності або послуги. Від надбаного професіоналізму індивіда, у кінцевому рахунку, залежить його продуктивність, моральна та економічна задоволеність, професійне та соціальне зростання. Від цього також залежить ринкова сталість підприємства та соціально-економічна стабільність держави. Таким чином, професійна підготовка є стратегічним продуктом держави, а її якість – одним з визначальних чинників розвитку.

Крім внутрішніх чинників, існує декілька зовнішніх ключових, що впливають на якість професійної підготовки.

Перший: виходячи з потреб регіону, існує необхідність точного визначення спектру професій за якими буде здійснюватися підготовка. У зв'язку з цим є пряма необхідність в аналізі відповідності навчальних закладів вимогам професій: їх технічна оснащеність, енергетична забезпеченість тощо.

Другий: фінансова підтримка професійної підготовки. Вона може бути визначена лише виходячи з повної фактичної вартості підготовки одного учня. Без оптимального фінансування якісна професійна підготовка не можлива.

Третій: відповідність педагогічного персоналу навчального закладу: а) за рівнем педагогічної майстерності; б) за рівнем фахової

підготовленості у межах професії. Відповідне підвищення педагогічної кваліфікації може здійснюватися очно, вечірньо та дистанційно. Підвищення рівня фахової, професійної підготовленості здійснюється очно на підприємстві або за відкритою формою навчання з компонентами дистанційності та застосуванням ресурсної бази підприємства, за спеціально розробленими програмами стажування.

Четвертий: навчання професії може бути ефективним лише за умови реальної перспективи досягнення людиною гідної праці. Останнє розглядається тільки як результат внутрішньої політики держави, відшліфованої ідеології взаємовідносин сфери праці та сфери освіти, збалансованих державних механізмів взаємодії освіти і праці.

П'ятий: професійна підготовка має бути безпосередньо підпорядкованою потребам виробництва. Професійна підготовка є частиною технологічної підготовки виробництва. Зважаючи на швидкі зміни в оточуючому технологічному і соціальному середовищі, навчати слід лише тому, що треба виробництву на цей момент та найближчу перспективу. Професійна підготовка «на майбутнє» є неефективною. Витрати на таку професійну підготовку – не обґрунтовані. Основою для визначення змісту професійної підготовки можуть бути лише технологічні та технічні особливості виробництва. Дуальна система базується саме на цих принципах. Основна частина професійної підготовки здійснюється на підприємстві до якого прийнятий учень, а загальнопрофесійні / загальнотехнічні складові програми забезпечуються навчальними центрами професійного навчання (berufSchule). Вони складають приблизно 30% від загального обсягу навчання.

Шостий: професійні стандарти є основою для визначення складових професійної підготовки. Тому провідним принципом цієї підготовки має бути навчання за уособленими, технологічно завершеними частинами діяльності, вивчення яких підтримується відповідним теоретичним, технічним, графічним навчальним матеріалом. Таким чином, навчальна програма складається з окремих навчальних модулів, вісью яких є логічно завершені частини роботи у межах професії. Досягнення учня за кожним з навчальних модулів оцінюється окремо. Ступеневість і послідовність професійної підготовки значно полегшує сприйняття навчального матеріалу та опрацювання професійних навичок. Такий принцип організації навчального процесу надає йому значної гнучкості. Можливість оперативного внесення змін до його конфігурації та змісту дидактичних складових утримують актуальність професійної підготовки у рамках вимог та змін, що відбуваються у внутрішньому і зовнішньому виробничому, економічному та соціальному середовищі. Крім того, принцип побудови програм професійної підготовки з

окремих, логічно завершених частин (подібно конструктору «Лего») значно підвищує можливості відкритого та дистанційного навчання. Також цей принцип є важливим при наявності соціально-економічної нестабільності у державі, наприклад, зв'язаної з військовими діями, наявністю великої кількості вимушено переміщених осіб тощо.

Сьомий: будь-який зовнішній вплив на навчальний заклад з приводу досягнення встановлених «показників» є неприпустимим.

Дотримання сукупності наведених складових забезпечить якість професійної підготовки та її економічну обґрунтованість.

ОСОБЛИВОСТІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ ПЕРСОНАЛУ ДЛЯ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ УКРАЇНИ

Михайло Логінов,

завідувач кафедри професійної освіти
та технологій сільськогосподарського виробництва
Глухівського національного педагогічного університету
імені Олександра Довженка,
доктор сільськогосподарських наук, професор;

Микола Росновський,

кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри професійної освіти
та технологій сільськогосподарського виробництва
Глухівського національного педагогічного університету
імені Олександра Довженка;

Євген Єрмоленко,

асистент кафедри професійної освіти
та технологій сільськогосподарського виробництва
Глухівського національного педагогічного університету
імені Олександра Довженка

Реформи, які проходять за сучасних умов у агропромисловому комплексі України висувають принципово нові підходи до реформування існуючої системи професійно технічної освіти, яка готує кваліфікований персонал для галузі сільськогосподарського виробництва, зокрема для фермерських господарств. Для цих агроформувань сьогодні потрібні зовсім не ті робітничі та управлінські кадри, які готували заклади професійно-технічної освіти за умов радянської системи з колгоспно-радгоспною формою господарювання.

Розглянемо деякі теоретичні та практичні аспекти фахової підготовки майбутніх працівників для роботи у фермерських господарствах нашої країни в умовах сьогодення.

Ми прийшли до висновку, що система підготовки кадрів для аграрного сектору економіки у радянські часи була вузькопрофільною, а працю умовно поділяли на виконавчу і управлінську. Вважали, наприклад, що є тракторист, який управляє трактором, і, відповідно, повинен бути керівник, який буде управляти трактористом. Але життя показує, що у фермерському господарстві в